

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ДО ПИТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ

Невід'ємною частиною сучасної економіки є ринок праці, на якому одержує оцінку вартість трудової діяльності найманого працівника, визначаються умови його наймання, кар'єрного зростання, гарантії зайнятості, можливість одержання освіти та ін. Безробіття виступає ж невід'ємною частиною ринкової економіки, одним з наслідків природи ринку праці, результатом дії його головного закону – попиту і пропозиції. Тому регулювання ринку праці, а також соціальний захист громадян на випадок безробіття є важливими обов'язками держави, що буде соціально орієнтовану ринкову економіку.

В Україні станом на 1 квітня 2023 року на обліку в Державній службі зайнятості перебувало 137 тис. безробітних. Найбільшу частку серед безробітних складають українці віком від 35 до 44 років – 29 % та від 45 до 55 років – 28 %. Особи із вищою освітою серед безробітних складають 43 %, з професійно-технічною – 36 %, із загальною середньою – 21 % [1]. За рік повномасштабного вторгнення росії Україна втратила понад 3 мільйони робочих місць.

Для подолання безробіття державою вже робляться певні кроки. Адже захист від безробіття є невід'ємною складовою державної політики і спрямований на вирішення важливих соціально-економічних завдань: з одного боку, це збереження і максимально повне використання трудового потенціалу населення, з другого – зниження соціальної напруженості, пов'язаної з наявністю у суспільстві груп населення, які втратили дохід, і погіршили соціальний статус. Так, Кабінет Міністрів України спростив умови подання документів для отримання статусу зареєстрованого безробітного та уточнив порядок отримання цього статусу онлайн; затвердив нові критерії підходящої роботи, у тому числі під час воєнного стану, та доповнив підстави припинення реєстрації безробітних щодо перебування за кордоном, запровадив програму «Робота», яка включає 6 грантових програм: мікрогранти для створення власного бізнесу; гранти для розвитку переробного підприємства; державне фінансування закладки саду; кошти для розвитку тепличного господарства; грант на реалізацію стартапу; кошти на навчання IT-спеціальностям [2].

При вирішенні цього питання доцільним також буде звернення до позитивного досвіду зарубіжних країн. Оскільки аналіз світового досвіду соціального забезпечення з метою запровадження соціальних стандартів на теренах нашої держави надасть змогу з'ясувати переваги і недоліки застосування наявних соціальних систем для вибору найефективнішої. Слід зазначити, що вітчизняна наука й юридична доктрина тривалий час вивчали безробіття на прикладі інших країн.

Зокрема, країни Західної Європи визнавали безробіття відкрито й навчилися пом'якшувати його наслідки. Це доводять численні дослідження і практика діяльності соціальних інститутів, які виробили відповідні форми й методи регулювання як самозайнятості взагалі, так і видів прояву безробіття серед різних категорій громадян з урахуванням умов і можливостей кожної країни й особливостей її історико-культурного розвитку. Є сенс констатувати, що використовувані ними методи суттєво впливають на зниження соціального утримання громадян, підвищення відповідальності як за професію, що набувається, так і за обсяг і глибину знань фахівців, поліпшення продуктивності й якості праці [3, с. 104].

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування є невід'ємним складником соціальної системи будь-якої цивілізованої країни світу. Це пояснюється тим, що за своєю природою держава зацікавлена у стабільному розвитку, однією з основних умов якого є уникнення або мінімізація соціальних потрясінь. Саме тому наявність дієвої системи державного соціального страхування є надважливою умовою даного процесу для будь-якої країни, яке за своєю суттю є одним із найважливіших інститутів соціального забезпечення, завданням якого є підтримання добробуту громадян та їх сімей у визначених законодавством випадках [4, с. 353], зокрема на випадок безробіття.

У кожній країні система соціального страхування на випадок безробіття має свої переваги і недоліки, кожна з яких є унікальною та обумовленою багатьма локальними факторами. Проте існуючі світові напрацювання дозволять в майбутньому уникнути багатьох помилок, і в найкоротший термін сформулювати ефективну функціонуючу систему соціального страхування на випадок безробіття в Україні шляхом вдосконалення чинного законодавства та прийняттям нових нормативно-правових актів. Оскільки сьогодні перед Україною поставлене завдання створення такої системи соціального захисту працівників, яка б змогла у найкоротший час якісно підняти рівень життя населення країни без стримуючого ефекту розвитку економіки. Вважаємо вирішення цього завдання може бути знайдене у створенні гнучких, здатних до адаптації в наших економічних умовах програм соціального забезпечення загалом, та соціального страхування на випадок безробіття зокрема, які базуються на кращих світових досягненнях і враховують особливості національного розвитку. Тому доцільно врахувати позитивний досвід зарубіжних країн у цій сфері та знайти ту оптимальну модель соціального страхування на випадок безробіття, яка буде найефективнішою саме в нашій країні, з урахуванням її особливостей.

Список використаних джерел:

1. Безробіття. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3696918-u-sluzbi-zajnatosti-skazali-skillki-ukrainciv-maut-status-bezrobitnogo.html>
2. За рік повномасштабної війни Україна втратила понад три мільйони робочих місць – Шмигаль. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3677740-za-rik-povnomasstabnoi-vijni-ukraina-vtratila-ponad-tri-milijoni-robocih-misc-smigal.html>

3. Горобець А. С. Безробіття як вид соціального ризику. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Вип. 40. Т. 1. С. 102–105.
4. Москаленко О. В. Щодо принципу державних гарантій реалізації застрахованими громадянами своїх прав. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2011. № 21. С. 353–358.

Ключові слова: ринок праці, безробіття, соціальне забезпечення, соціальне страхування, зарубіжний досвід.

Key words: labor market, unemployment, social security, social insurance, foreign experience.

ГОРБАЧЕНКО ЕРІК СЕРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

ОСНОВНІ ТРУДОВІ ОBOB'ЯЗКИ РОБОТОДАВЦЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Людина – істота соціальна. А сучасні соціальні відносини є багатогранні та досить різноманітні. І всі вони так чи інакше реалізуються в межах правового простору. У ньому життя кожного з нас підпорядковується певним правилам, що дозволяє організувати суспільне життя. За ними люди наділяються рядом прав, які допомагають захистити свої інтереси та природні потреби кожній особі. Та крім прав є інші правові категорії, що сприяють цьому. Однією з них є категорія обов'язку.

Категорія обов'язку, у тому числі й юридичного, досліджувалася багатьма вченими, адже вона розкриває базові елементи та принципи права, без яких неможливе його розуміння та застосування. З точки зору філософії поняття обов'язку досліджували Цицерон, І. Кант, Г. Гроцій, Ж.-Ж. Руссо, Б. Спіноза, Ш.-Л. Монтеск'є та багато інших мислителів [4, с. 43]. Свої визначення обов'язку формували також і вчені-філологи, закріплюючи їх у словниках. Відповідно до одного з них «обов'язок – це те, чого треба беззастережно дотримуватися, що слід безвідмовно виконувати відповідно до вимог суспільства або виходячи з власного сумління» [8, с. 548]. Інші зазначають, що обов'язок – «це те, чим не можна нехтувати; те, що вимагається в законодавчому порядку» [2, с. 813]. При розгляді обов'язку з точки зору права доцільно визначити поняття юридичного обов'язку. На нашу думку, юридичний обов'язок слід розглядати як міру належної поведінки особи, яка обумовлена потребами існування суспільства та гарантована нормами чинного законодавства.

У трудових відносинах, що є предметом правового регулювання трудового права, учасники також мають певні обов'язки стосовно один одного. Вони набувають різний правовий статус, що зумовлено специфікою трудових відносин.

Тарасенко Вікторія Сергіївна

Особливості скорочення медичних працівників
під час воєнного часу. 475

Трюхан Оксана Анатоліївна

До питання відшкодування моральної шкоди, завданої втратою
здоров'я працівників унаслідок нещасних випадків. 479

Наньєва Марія Іванівна

Актуальні зміни трудового законодавства під час воєнного стану:
робочий час і час відпочинку. 483

Щукін Олександр Сергійович

Деякі практичні питання захисту права працівника
на оплату періоду вимушеного прогулу. 485

Менів Любов Дмитрівна,

Воробйов Кирило Денисович

До питання зайнятості молоді в Україні 490

Білик Олександр Сергійович

Перелік принципів правового регулювання індивідуальних
трудових відносин 493

Вереїтін Сергій Володимирович

До проблеми правового регулювання змісту контракту про
проходження служби в Національній поліції України 496

Галузінський Назар Олександрович

Класифікація санкцій у праві соціального забезпечення 499

Гапочка Володимир Миколайович

До питання зарубіжного досвіду соціального страхування
на випадок безробіття 502

Горбаченко Ерік Сергійович

Основні трудові обов'язки роботодавця за законодавством України . 504

Жученко Руслан Олегович

Особливості припинення трудового договору в умовах
воєнного стану. 506

Казімирова Ольга Олегівна

Поняття «нетипові форми зайнятості» за законодавством України . . 509

Кіліміченко Анна Олегівна

Нормативна основа права на зайнятість 511

Луцик Володимир Борисович

До питання про ознаки матеріальної відповідальності
роботодавця за порушення права працівника на працю. 513

Мензатул Дмитро Володимирович

Право на справедливі та сприятливі умови праці
у системі трудових прав. 516

Мульгіна Оксана Володимирівна

Щодо законодавчого регулювання соціального захисту
самозайнятих в Україні 518